

“13 ปีคลิตี้ ชีวิต สายน้ำ ความหวัง”

หมู่บ้าน “คลิตี้ล่าง” เป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงเล็ก ๆ ในเขตอำเภอทองผาภูมิและศรีสวัสดิ์ ที่อยู่ลึกเข้าไปในป่า 200 กว่ากิโลเมตรจากตัวเมืองกาญจนบุรี ชาวบ้านมีวิถีชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติในดินแดนที่ความเจริญไม่มาถึงมานานกว่าร้อย ๆ ปี ชื่อ “คลิตี้” ในภาษากะเหรี่ยงแปลเป็นไทยว่า “เลื้อยไวน” ตามตำนานที่เล่าถึงเจ้าแห่งเลื้อยซึ่งสะท้อนความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า

แต่เมื่อมีการเปิดเหมืองแร่ และโรงแต่งแร่ได้ปล่อยสารตะกั่วจำนวนมากไหลลงสู่ลำห้วย จนใช้สอยดื่มกิน หายอาหารจับกุ้งหอยปลาไม่ได้ดั้งเดิม นำความตายและเจ็บไข้ได้ป่วยมาสู่ผู้คนในหมู่บ้าน จนปรากฏเป็นข่าวโด่งดังมาครบ 13 ปี ขณะที่คดีความยังไม่สิ้นสุดแม้เหมืองจะถูกปิดไปแล้ว ผลกระทบจากมลพิษยังไม่จางหาย ความหวังที่จะฟื้นฟูลำห้วยคลิตี้ให้ใสสะอาดดังเดิม ยังดูห่างไกล

โครงการพัฒนาการสื่อสารสุขภาวะเพื่อชุมชนและสังคมที่เป็นธรรม ของ “หมู่บ้าน คลิตี้” โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ร่วมกับ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศูนย์ศึกษากะเหรี่ยงและพัฒนา โครงการนิทรรศการสิ่งแวดล้อมมูลนิธิโลกสีเขียว มูลนิธิเพื่อนชนเผ่า และ กลุ่มดินลอสี่ นำกระบวนการศิลปะสร้างการเรียนรู้ของเด็ก ๆ และเยาวชนคลิตี้ ให้สามารถสื่อสารเรื่องราวของหมู่บ้านสู่สาธารณะ



สุรพงษ์ กองจันทึก ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษากะเหรี่ยงและพัฒนา อธิบายแนวคิดของงานว่า “เรื่องของสิ่งแวดล้อม เรื่องของความตาย ความเจ็บป่วย มองว่าเป็นความทุกข์ แต่แง่มุมของชีวิตมันไม่ ได้มีแต่ความทุกข์แค่มุมเดียว มันมีความสร้างสรรค์ มีความงดงามอยู่คิดว่าศิลปะจะเปิดมุมมองใหม่ ๆ ของตัวเราทำ



เราศิลปินเข้ามาในหมู่บ้านเพื่อสะท้อนภาพของพื้นที่จริงออกไป เพราะศิลปินมีสายตามองภาพที่แตกต่างไปจากสื่อ”

“อีกอันหนึ่งคือที่ผ่านมายุวชนคนรุ่นใหม่ในคลิตี้มีบทบาทน้อยในการพูดถึงเรื่องปัญหาสารตะกั่วใน



มุมมองของเขา ทำยังให้เขาได้แสดงศักยภาพและสื่อสารออกมา ก็เลยพาวิทยากรสื่อเข้ามาอบรมด้วย”

กระบวนการอบรมนั้น ไม่ได้เน้นสอนเทคนิคอย่างมืออาชีพ เพียงแต่สอนพื้นฐานของการใช้สื่อแต่ละชนิด แล้วเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ลงไปในงานอย่างเต็มที่ โดยมีพี่ ๆ ทีมงานจากแต่ละสื่อคอยดูแล

เพื่อสอบถามจากคนรุ่นพ่อแม่ และหนังสือเรื่องอื่นๆ อีก 7 เรื่องที่เด็ก ๆ ช่วยกันถ่ายทำ กำกับ และแสดงด้วยตัวเอง ซึ่งแต่ละเรื่องก็บอกเล่าภาพของหมู่บ้านคลิตี้ล่างออกมาได้อย่างสดใส ทำให้ผู้ชมแอบอมยิ้มด้วยความสุข

ในวันนี้ เด็ก ๆ และชาวบ้านคลิตี้ได้เดินทางไกลมานำเสนอความจริงจากหัวใจ ในเทศกาลศิลปะเพื่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน “ 13 ปีคลิตี้ ชีวิต



สายน้ำ ความหวัง” ในระหว่างวันที่ 7-17 กรกฎาคม 2554 ณ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร เพื่อให้สังคมได้ตระหนัก รับรู้และเข้าใจในผลกระทบของมลพิษจากอุตสาหกรรมเหมืองแร่ สบับสนุนเป็นกำลังใจให้กับชาวบ้านคลิตี้ในการฟื้นฟูลำห้วย ช่วยเหลือผู้เจ็บป่วย รวมถึงระดมทุนก่อตั้งโรงเรียน ที่แต่เดิมเด็ก ๆ ต้องเดินทางไปเรียนไกลจากหมู่บ้านถึงสิบกว่ากิโลเมตรในแต่ละวัน

“กิจกรรมที่พวกเรา เด็กและเยาวชนจากคลิตี้นำมาเสนอ ประกอบไปด้วยสลิ้นหลากหลายของผลงานศิลปะและนิทรรศการภาพถ่ายชุด “นิทรมหมู่บ้านคลิตี้ล่าง” หนังสือและละครสะท้อนวิถีชีวิต ถ่ายทอดความคิดจากใจเด็ก ๆ คลิตี้ บทเพลง



อยู่ห่าง ๆ ใช้เวลาอบรมแต่ละสื่อเพียงไม่กี่วันแต่เด็กตัวเล็กตัวน้อยๆ วาดคลิตี้ส่วนใหญ่อยู่ในวัยไม่เกิน 12 ขวบ ก็สร้างผลงานออกมาได้ดีเกินคาด

“ไม่คิดว่าเราจะทำงานกันได้ เพราะเขาไม่มีไฟฟ้า แล้วที่นี่ก็อยู่ลึกในป่าเขามาก ๆ ที่อื่นที่เคยอบรมมาเด็กจะมีความพร้อมเรื่องอุปกรณ์มากกว่านี้ ตอนแรกก็กลัวว่าถ้าเป็นหนังสือมันจะยากหรือซับซ้อนเกินไปสำหรับเด็กหรือเปล่า แต่ด้วยความที่หนังสือมันเป็นภาพเคลื่อนไหว เราสามารถเห็นความเป็นไปที่อยู่ในเรื่องราวเหล่านั้นได้” ครูแอน นกสร ลัมไชยวัฒน์ ที่มาร่วมเป็นวิทยากรหนังสือพร้อมกับกลุ่ม Thai Short Film บอกเล่าความรู้สึกจากการทำงาน

“ประทับใจเรื่อง ‘คลิตี้น้อยๆ’ ของน้องทิพย์ค่ะ เขาเดินเข้าป่าไป 3 กิโลเมตรเพื่อจะถ่ายรูปนกที่เขาไปเห็น เรารู้สึกว่ามันเห็นสิ่งที่เด็กเขาอยากจะทำอยู่ในนั้น”

นอกจากนี้ยังมีหนังสือเรื่อง “ตามหาตะกั่ว” ที่เล่าเรื่องราวความจนของปะละเด็กน้อยซึ่งไม่เคยเห็นว่าตะกั่วเป็นอย่างไรจนต้องเดินทางทั่วหมู่บ้าน



ไฟเราสนใจและหาฟังได้ยากจากเรื่องดนตรีพื้นบ้าน นาเต้ และ เมตารี พิณกับกีตาร์กะเหรี่ยง พร้อมศิลปะราคาตั้ง ซึ่งได้รับการสานต่อโดยเยาวชนคลิตี้ก่อนที่จะสูญหายไปกับการเวลา” ชลาลัย นาสวนสุวรรณ หรือน้าตัวแทนเยาวชนคลิตี้ล่าง ให้รายละเอียด

นอกจากนี้ ยังมีนิทรรศการศิลปะจากศิลปินอิสระและคนจากรายด้านศิลปะทั่วประเทศ ภาพถ่ายจากช่างภาพมืออาชีพ ที่ได้ลงพื้นที่หมู่บ้านคลิตี้ล่างมาร่วมนำเสนอ รวมถึงกิจกรรมศิลปะเพื่อธรรมชาติ รายการเสวนาเกี่ยวกับศิลปะ สิ่งแวดล้อม และ ชุมชน ที่น่าสนใจในแต่ละวันอีกมากมาย พร้อมด้วยคอนเสิร์ต “ส่งใจถึงกัน” บทเพลงเพื่อคลิตี้ โดย หงา คาราวาน ในวันเสาร์ที่ 9 อาทิตย์ที่ 10 และเสาร์ที่ 16 กรกฎาคม 2554 เวลา 19.00 น. สามรอบเท่านั้น บัตรราคา 800 บาท รายได้มอบให้ชาวบ้านคลิตี้ จงบัตรและสอบถามรายละเอียดที่กลุ่มดินสอสี โทร. 0-2623-2838-9 หรือที่ www.dinsorsee.wordpress.com.

ร่วมสนับสนุนคนคลิตี้ล่างฟื้นฟูลำห้วย รักษาผู้เจ็บป่วย ช่วยก่อตั้งโรงเรียน “สิ่งที่อยู่ไกล ก็เหมือนใกล้ ถ้าหัวใจใหญ่พอ”.